

LECTORI SALUTEM! ÜDVÖZLET AZ OLVASÓNAK!

Az ezredfordulón újra a tudományos és részben szerencsére a helyi társadalmi érdeklődés homlokterébe is kerültek a nyelvjárások. Számos közeli és távolabbi európai példa mutatja, hogy a nyelvjárásokra nemcsak néprajzi és nyelvtörténeti értékeket őrző, sorsszerűen eltűnő nyelvváltozatokként tekinthetünk, hanem a megváltozott kommunikációs térben is lehet jövőjük. Ehhez azonban jelentős mértékben új tudományos közelítésekre, új nyelvtervezési (korpusz- és presztízstervezési) kezdeményezésekre van szükség.

Így válnak különösen fontossá olyan alapkérdések, mint hogy hogyan őrizhető meg, hogyan fejleszthetők a nyelvjárások, a helyi változatok a XXI. században. Milyen pozitív nemzetközi példákból meríthetnek a Kárpát-medencei magyar nyelvjárások kutatói és a tájnyelvekben – teljes joggal – alapvető nyelvi, kulturális és közösségi értékeket látók csoportjai? Hogyan lehet könnyen használható standardizált nyelvjárási ábécét alkotni a helyi közösségek számára, és hogyan lehet a tudományos kutatás számára egységes(ebb) leírásmódokat kidolgozni?

Fontos kérdések ezek, mivel a nyelvjárások életereje, beszélőközösséget megtartó képessége, végső soron az adott nyelvterület vitalitása, jövője is múlik a tudományos és a társadalmi válaszokon. Esetünkben a sokszínű, árnyalatokban gazdag magyar nyelv jövője múlik rajta, és a nemzeti standard gazdagabb, jobb jövője is.

Többek között ezek a kérdések hívták életre a magyar nyelvjárások napja gondolatát 2020-ban, Pusztay János nyelvészprofesszor és Pomozi Péter, az MKI Magyar Nyelvtörténeti Kutatóközpontja igazgatója javaslatának köszönhetően. Köszönet illeti Kásler Miklós professzort, akkori emberi erőforrások miniszterét, aki vállalta a nap fővédnökségét és hivatalossá tételét. Mindezeknek köszönhetően 2020 óta minden évben december elsején ünnepeljük a magyar nyelvjárásokat. A fent említett célok megvalósításában fontos szerepet vállal az Anyanyelvápolók Szövetsége is, hiszen a 2020-ban született

megállapodás óta minden évben segíti konferenciáink létrejöttét, emeli azok színvonalát.

Kötetünk a Magyarságkutató Intézet korábbi, 2021-ben megjelent magyar nyelvjárások napi könyvének folytatása: *A nyelvjárások írott formái – hagyomány és fejlesztési lehetőségek*, illetve *A nyelvjárások képe a nyelvtörténeti kutatásokban és a helyi örökségben* című nemzetközi MKI-konferenciák anyaga alapján készült tanulmányokat tartalmazza. A témák térben Kínától, Törökországtól a Kárpát-medence teljes területén és a Dél-Baltikumon keresztül egészen Finnországig érnek, időben pedig több száz vagy akár ezer évet is felölelhetnek. Éppen ezért az itt megjelenő írások a magyar nyelvjárásan és a nyelvtörténet kutatóin, a Kárpát-medencei tájnyelvi hagyományok őrzőin-ápolóin kívül a sinológia, altajisztika, uralisztika iránt érdeklődő szélesebb szakmai közönség érdeklődésére is számot tarthatnak.

Hálás köszönetünk mindazoknak, szerzőktől a támogatókig, akik tanulmánykötetünk megjelenését segítették.

Budapest, 2025

Nagy Dóra – Pomozi Péter